

DEFENSEM LA TERRA VOLEM POBLES VIUS

no som un abocador
ni una colònia energètica

Nosaltres, la gent dels pobles i les comarques, de la plana i de la vall, de les serres i les vores del riu, de les muntanyes i la costa, ens alcem. Ens uneix una mateixa voluntat: viure en espais autònoms, saludables i amb futur. No volem ser una colònia energètica, ni un abocador, ni cap altre tipus de territori subordinat.

Aturem l'embat

Ponent i les comarques rurals, patim un embat colonial que obre noves fractures damunt la terra i que aprofundeix les velles ferides.

Se'ns plantegen moltes agressions de manera simultània, sense mesura, sense debat ni planificació. A tort i a dret, s'ataca la salut de les nostres comunitats i se'n degrada un dels pocs actius que ens quedava: la qualitat de vida.

Inversors de tota mena entren als pobles talonari en mà, creen enfrontaments entre veïns i municipis, i converteixen la terra en un camp de batalla.

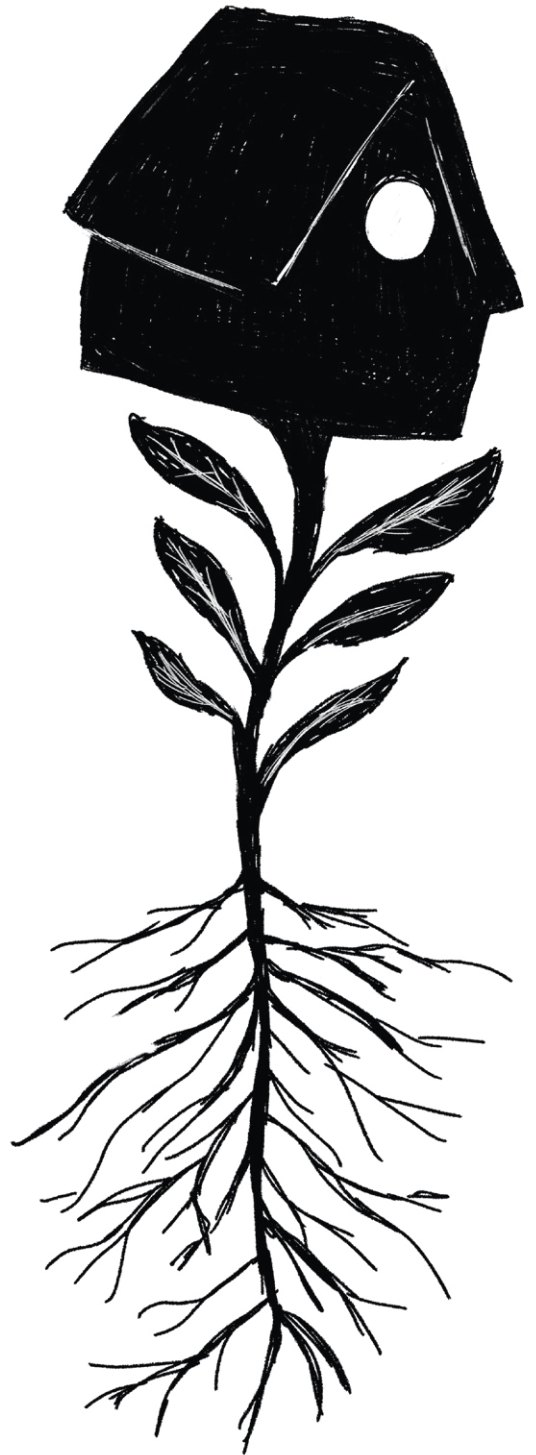
Porten macroprojectes especulatius, extractivistes i contaminants, avalats per l'administració i que són innecessaris tant a escala local com de país.

Subordinen la ruralitat a noves expectatives de negoci, a les dinàmiques dels grans espais de consum i a una presa de decisions centralista.

La bombolla eòlica, la fotovoltaica, la del biogàs i la de la biomassa; les infraestructures de recepció i d'incineració de residus; les infraestructures logístiques i les massificacions turístiques ... Totes elles són símptomes de la mateixa lògica de subordinació territorial, que es basa en l'extracció compulsiva de recursos, l'abocament de les deixalles i l'ús del món rural com a espai d'oci.

Bona part de tot d'això prové d'unes polítiques de transició energètica que protegeixen els oligopolis, els dis-fressen de color verd i els eximeixen de responsabilitats en la crisi global que han contribuït a crear.

Lluny d'un canvi profund en la producció i en el consum energètic, ajustada al moment històric, aquesta transició es planteja com una simple agregació tecnològica per a mantenir uns nivells de consum insostenibles. Això comporta l'explotació de les zones rurals i la perpetuació del desequilibri: sobrepoblació metropolitana, més despoblament rural i transport de l'energia.

Reprenem el camí

L'ofensiva neocolonial s'acarnissa sobre municipis vulnerables, envellits i amb poca capacitat de defensa a causa de molts anys de polítiques contra la vida rural i a favor d'un model econòmic pervers.

L'agricultura i la ramaderia intensives i productivistes han portat al límit de l'extinció a la principal estructura del camp mediterrani: la petita pagesia, nombrosa i diversa, sobre la qual s'havien forjat bona part dels equilibris socials i ambientals.

Hem tancat els ramats en granges i ens hem cregut que uns pocs (i grossos) a cada localitat podien gestionar tot un territori. Hem canviat pagesia per funcionariat, mans per màquines, poble per megaciutat, oficis i comerç local per grans superfícies, i ara som víctimes d'incendis incontrolables i de plagues difícils de gestionar, que tenen una causa principal: la manca de presència quotidiana sobre la terra.

Fins i tot les infraestructures de reg ja no es conceben per a la pagesia sinó per substituir-la per agroindústria, per desposseir-la de la terra i per vendre els "sobrants" d'aigua a tercers.

En paral·lel a les diverses crisis del món pagès s'han escrit la resta de processos d'urbanització i d'industrialització que han anat erosionant la vida rural, sigui amb despoblament o bé mitjançant tota mena de transformacions del propi territori.

Aquesta modernització capitalista, d'estat i urbanocèntrica, ha deixat les zones rurals en territori de ningú, trencant formes de vida tradicionals assentades durant segles, sense crear-ne de noves, i desconnectant la població del seu entorn. I així és com ens hem anat quedant sense comunitat, sense cultura local i amb greus mancances en serveis bàsics, com ara el transport públic.

A més, les comarques occidentals de Catalunya, hem patit una especialització territorial a base d'infraestructures i indústries contaminants i destructores del paisatge tradicional.

Principis per un nou origen

Ara, l'embat és tan general i tan evident, que a tothom ens toca i la millor opció és reaccionar, lluitar i guanyar. Aturem aquesta distopia rural que els governs ens estan preparant i tornem a començar.

No pas per convertir-nos en un colador de polígons industrials en sòl agrari, entre infraestructures energètiques, entre drons, maquinària pesant i més macrogranges de l'agroindústria. No pas per repoblar-la com a nou suburbi per a les persones expulsades de la ciutat. No pas per alimentar el feixisme que assenyala als darrers d'arribar mentre exculpa als grans poders responsables de la situació que patim.

Ha arribat el moment de salvaguardar tots els valors i potències que encara són vives a les nostres comarques. I també és l'hora de trobar nous principis i nous orígens per a la vida rural.

RURALISME. Pensem el món rural per a si mateix i no en funció d'altres territoris ni d'actors econòmics; pensem els municipis per viure'ls, cuidar-los i estimar-los; tanquem la porta a l'urbanisme autoritari dels projectes estratègics, de les expropiacions forçoses, del fals interès públic i dels plans especials de destrucció; obrim-la al ruralisme dels pobles i de la terra.

NATURA I CULTURA. Vivim en paisatges rics i diversos, resultat de la relació que hem establert amb l'entorn al llarg de segles. Sovint no ens adonem del seu valor i permetem que es transformin irreversiblement sense un sentit col·lectiu i en contra de les nostres condicions de vida. Cal preservar cada tossal, cada espècie, cada element històric i cultural com a exemples d'una vida rural plena. Som part de la natura i hem de respectar-la. No podem "perdre" més paisatge. I ens cal la complicitat de l'art i la cultura, arrelats i compromesos amb un nou projecte de futur.

RECUPERACIÓ D'UNA PETITA PAGESIA DIVERSIFICADA. Repoblar el món rural va molt més enllà de tornar a emplenar les cases. Ens cal recuperar les estructures que donaven sentit a habitar-lo i que permetien gestionar els termes. Cal multiplicar la pagesia, tornar a fer-la nombrosa, diversificada, autònoma i viable, juntament amb totes aquelles (noves i velles) ocupacions complementàries i que poden donar sentit i harmonia als pobles.

SALUT I QUALITAT DE VIDA. Blindar l'espai rural com una font de salut i de qualitat de vida ha de ser una de les apostes per mantenir-lo habitat i habitable. Salvaguardar la població i el medi de la contaminació de l'aire, de l'aigua, de la terra i els aliments i garantir uns entorns de vida amables i assossegats, han de ser elements estructurals de la vida rural i els principals camins cap a una salut preventiva.

SUBSIDIARIETAT POLÍTICA I ECONÒMICA. Del poble a la comarca, de la comarca a la vegueria, de la vegueria al país, del país al món. Cal reprendre la cultura política de base, recuperant la presa de decisions des de l'escala local. A la vegada, cal reorganitzar l'economia en una escala més propera, més ecològica, d'acord amb els recursos que tenim i que tindrem en el futur. Tot allò que puguem decidir, produir i consumir autònomament, a escala local, no ho anem a buscar a una de superior.

REEQUILIBRI TERRITORIAL. Apropar la gent als recursos i no pas els recursos on hi ha la gent. No podem permetre que els debats sobre els grans canvis que hem d'encarar com a societat continuïn obviant el desequilibri territorial. La llei 23/1983 de política territorial ja preveia la necessitat de reequilibri en la forma en la qual poble el país. Tot i això, la població no ha parat de concentrar-se en les zones urbanes i litorals, augmentant les asimetries i els centralismes polítics i culturals. Cal afrontar la necessitat de desurbanitzar el país i reequilibrar-lo.

ENERGIA, LA JUSTA. Cal superar l'actual sistema energètic i revolucionar les relacions de poder que el sostenen, apostant per les fonts renovables però sense sotmetre les zones naturals, els sòls agraris i els espais rurals. Tal com preveu la llei 16/2017 aquesta transformació s'ha de basar en la proximitat, ocupar els espais ja alterats i implicar a la població local en la generació distribuïda de l'energia. Cal planificar les necessitats energètiques, adaptar-les als recursos disponibles a llarg termini i tot seguit implementar les infraestructures necessàries. I no pas a la inversa com s'està fent en l'actualitat.

COOPERACIÓ I COMUNITAT. La cultura cooperativa i associativa són eines fonamentals per afrontar els reptes d'inclusió i justícia social al món rural i un referent per encarar la seva organització com a subjecte polític. Després del declivi i assimilació que han patit en les darreres dècades, el cooperativisme i les estructures comunals, a Ponent hi ha una nova onada de projectes cooperatius i comunals que porten sota el braç noves oportunitats de vida a través d'ocupació, socialització, habitatge, serveis a les persones, entre d'altres.

DECREIXEMENT. La visió extractivista del territori parteix d'una economia en creixement il·limitat, desvinculada dels límits biofísics. Actualment, però, ja topem amb aquests límits: canvi climàtic, pèrdua de biodiversitat, contaminació i crisi hídrica, juntament amb l'escassetat creixent de recursos crítics com el dièsel, el coure, la plata o l'urani. No es podrà mantenir l'actual sistema econòmic intentat extreure allò que no hi és, però intentar-ho pot destruir el medi rural i les bases de la vida mateixa. Davant aquesta situació, cal replantejar les polítiques i estratègies col·lectives, orientant-les cap al decreixement: un procés democràtic i planificat per adaptar l'economia als límits ecològics, alhora que es garanteix una vida digna i equitativa per a tothom.

Reclamacions urgents

- Moratòria immediata en la tramitació de macroprojectes energètics, de residus i logístics, amb l'obertura d'un procés de debat i planificació democràtica, en la qual les zones rurals tinguin garantida la seva participació i poder de decisió. Aturada de la política de fets consumats que apliquen governs i administracions mentre es duen a terme els processos de planificació i que suposen efectes irreversibles.
- Revisió participativa de l'estratègia catalana del biogàs, aprovada precipitadament, sense debat social ni consens i que està causant grans impactes en els entorns rurals.
- Optimització i millora de les infraestructures existents, sense la construcció de més autopistes elèctriques ni grans corredors especulatius.
- Protecció efectiva del sòl agrari contra els processos urbanístics, com a garantia de sobirania alimentària.
- Accés a la terra com a garantia d'un repoblament rural adequat a les necessitats de gestió del territori: cap més infraestructura hidràulica o modernització sense el seu banc de terres associat i establiment del dret de tanteig en la compravenda de terres per interès públic.
- Foment de la ramaderia extensiva i de l'agroecologia com a eines de sobirania alimentària i de gestió forestal.
- Impuls de comunitats energètiques locals i democràtiques, basades en energies renovables, a petita escala i amb retorn directe sobre el territori.
- Construcció de noves vies ferroviàries rurals i planificació descentralitzada del transport públic. Prou autovies al servei d'un model de transport per carretera agressiu amb el territori i que quedarà obsolet a mitjà termini.

Nosaltres

Més enllà de dir prou i d'aturar l'embat, comencem a caminar cap al reconeixement complet de les desigualtats que vivim, dels espolis que patim, de les imposicions que suportem i de la destrucció cultural que ha suposat tota la cadena de modernitzacions forçades a les quals s'ha sotmès al món rural.

Ja mai més serem convençudes de la nostra inexistència amb relats colonialistes com el de la Catalunya ciutat. Ni se'ns farà entendre que les nostres reclamacions s'han de camuflar sota altres eixos de lluita superiors.

Amb aquesta declaració, enfilem l'autorganització d'allò que som: el darrer subjecte a vertebrar, les darreres cultures a reconèixer.

Venim de lluny, tenim tot el necessari per a la vida futura i estem disposades a compartir-ho. Però exigim respecte pels nostres espais de vida i per les nostres decisions.

Terra, poble i vida rural.

Balaguer, 11 de setembre de 2025

Signants incials

Àgora Pallaresa / Assemblea Pagesa de Catalunya / Col·lectiu Horta Lleida - Pobles Vius / Fem llavor - Torregrossa / Ipcena-EdC / Moianès pel decreixement / Plataforma aturem la incineradora de Juneda / Plataforma SOS Vall del Corb / Plataforma Lleida contra MATs i macroprojectes energètics / Plataforma Pobles Vius d'Anglesola / Plataforma Protegim Montmagastre / Preservem l'Anoia / Pobles Vius - Aturem el macrogàs de la Sentiu / Repoblem / Sobirania i Salut Lleida / Stop Biogàs Plans de Sió.

Adhesions: <https://my.liberaforms.org/manifest-terra-i-pobles-vius-adhesions-5o>